

TARI ISTVÁN PRÓZÁI

EBBEN A LAVÓRBAN

— Ebben a lavórban van a tenger, és én fellököm a tengert — visong egy kislány az ezredfordulón. Szavait tett követi.

Fellöki a tengert!

A tenger fura állatok képét bontakoztatva folyik szét az udvar száraz betonján.

— Nézd csak ezeket az állatokat! — örvendezteti meg az apja.

— Mesélj nekem róluk! — kérleli a kislány.

— Nem mesélek — komorodik el a férfi zavarában (mondott volna inkább növényeket) —, mert félni fogsz tőlük.

— Én máris félek — szepeg a gyerek a vakítóan fehér lavóra pislogva, mely mind kisebb lesz a szétfolyó állatokhoz (növényekhez?) viszonyítva.

A szellemek palackjához hasonlít ez a lavór.

— Palack... és lavór?...

De hát a lavór sokkal nyitottabb a palacknál!

Mi legyen az ő nyitottságával?

Semmi...

Mert legfeljebb ezt a nyitottságot, a palackéval szemben a lavór nyitottságát hozták, hozhatták a századok — állíthatná valaki némi malíciával.

A többi a mesék, azaz a meséket tápláló szorongás vagy sivárság dolga — ahogyan a „bátrabbak” fogalmaznának.

A FELKÉPELT VÁZA

A mester, kit elfogult ifjak istenként tiszteltek, bágyadt volt, és valljuk be, nyelve is akadozott a temérdek ital következtében, melyet műhelyében fogyasztottak el azon a túlfeszített délutánon.

Maradt még egy megmunkálásra váró agyagcsomója, s miután távozott a virgonc társaság, gyér fényű műhelyében ösztönösen korongolni kezdett.

Az anyag, sajnos, nem engedelmeskedett szétcsúszó ujjainak, ez hozta ki sodrából a mestert. Mérgében lekevert néhány taslit a korongon forgó vázának, és kábultan a részeg álom vermébe zuhant.

Másnap reggel, immár józan fejjel, mosolyogva bámulta a megfenyített vázát.

Őt, kinek kezét eddig hibátlan darabok hagyták el, mélyen meghatotta a felképelt váza látványa.

Ki kéne égetnem, így, ahogy van — morfondírozott —, hisz ennél a darabnál semmi sem adhatná vissza hitelesebben az elmúlt nap emlékét, mely számomra annyira kedves és maradandó. De vajon az én magánügyem fontos-e csodálóim számára? Megsejthetik-e Ők eme szabálytalan darabról, hogy nem véletlenül, tévedésből hagyta el műhelyemet?

Hogy vélem nem akkor történt valami egészen rendkívüli, mikor is felképeltem, hanem amikor úgy döntöttem, hogy ez a váza, így, ahogy van, elhagyhatja műhelyemet.

Végül is, nékem, a mesterek mesterének, jogomban áll tévedni — ez nem a középszer, csak a legjobbak kiváltsága —, és már gyűrte is össze vívódásának tárgyát, a felképelt vázát.

„Jeruzsálem — dűnnyögte a zsoltárt, miközben korongjára csapta az összegyűrt agyagcsomót —, ha elfeledkezem rólad, száradjon el a jobbom!”

PIHEGÉSE PARÁJAVAL

A mesebeli táj azért mesebeli, mert a tévelygő vadászokon kívül alig jár arra valaki.

A mesebeli tájon nyulak és őzek iramodnak. Nyomuk gyorsan felszáll, felszárad, mint a harmat. — És a bokrok között, a cserjésekben, a vér cserjéiseiben máris nyugodtabban kalimpál a szív.

A mesebeli tájon tető nélkül, fedetlen fővel áll egy tanya. Dacol, ahogyan a romok dacolnak. Azt sepegik azok a falak a kíváncsi szempárnak: kerülj beljebb. Kihúlt konyhánkából az ég mérhetetlensége, zuborgása csillapítja majd éhséged.

Az ember azonban csak legyint egyet, majd rágyújt, és a vadnarancsok ragyás arcába fújja a füstöt.

Túl a vadrózsabokrokon egy puha vízű kút bugyog.

Egy — a mesebeli tájra tévedt vadászok elől — menekülő őz halálfélelme dörömböl fényes patácskáival az ajtón. Bebocsátást nyer.

Légszomjában is elegáns.

Az előszoba tükréhez szökell, annak csillámába fürdeti remegését.

Nedves orrával az üveget érinti. Pihegése párájával.

Összeroskadása, -sucklása előtt éberül tanulmányozza a tükörből azt a valakit, kinek öröme nem fogalmazódhat meg a tülekedő szólamoktól.

Az a valaki nyomorúságosnak érzi tehát örömét, miközben az is megfordul fejében, hogy egy disznó például sohasem lehet ennyire elegáns.

Miért, miért... Bonyolult kérdés ez, legalábbis annyira bonyolultnak tűnik, amennyire bonyolultak a világ fontosabb kérdései.

MIT IS KOCKÁZTATSZ!

— Vetessenek le a kanommal! — toppan a faluban kószáló, nagy susmust keltő riporterek elé egy bekecsez ember.

Az ételszagú eseményekre pícéző riporterek bólogatva összenéznek, és hamarosan egy túlfűtött kiskonyhában nyugtatgatják a háziakat, kik az idegességtől vagy örömtől elcsukló, lámpalázás hangon mindenért bocsánatot, elnézést kérnek.

— Mi is ilyen helyről jöttünk, itt otthon érezzük magunkat — vágnak egymás szavába a riporterek.

A gyerekek a szobára nyíló ajtó üvegén leselkednek.

Kenyér, frissen köpült vaj kerül az asztalra.

A sparhelt szélén tojás héja reccsen, jó szagú sístergés a folytatása.

— Mindjárt jön a tojás meg a kolbász. Addig tesszen egy kis vaj! — mosolyog a kis termetű asszonyka.

— Megvárjuk, míg megpuhul.

— Ez nem bóti! Ez nem puhul meg — így a férje.

— Ez csak megizzad — hozza helyre a tévedést egyikük, a gyöngyöző vajra pillantva.

Az asszonyka csutkával fogja meg a sparhelt ajtajának áttüzedett fogantyúját, férje bort tölt a poharakba.

— Na, hol is az a kan? — türelmetlenkedik a fotós.
 — Arra még ráérnek. Előbb egyenek, biztosan éhesek, és igyunk is! — emeli a gazda koccintásra poharát.

— Csak tudnám, miféle kanról beszél — súgja a fotós.

Míg a riporterek lakmároznak, a ház urából dől a panasz. Az asszonyka felhős képpel a háttérből figyel. Szigorú tekintetével időnként megfenyegeti a szobából leleselkedő gyerekeket.

Az ablak beizzadt üvegén túl az udvar maszatolódik.

A riporterek cuppogva hallgatják a megkeseredett szavú férfit, itt-ott a fejüket csóválják, bort isznak rá, ígérni semmit sem ígérnek.

Aztán kimennek az udvarra. A gazda kinyitja az ól ajtaját, a kan döcög ki. Megáll a hófolton, vizel.

— Várjon még! Na most fényképezzen! — rivall a fotósra a ház ura, öklét a kan szájába dugva.

Újból kattant párat a masina.

A riporterek távozóban.

— Mondja — szólal meg a fotós a kapuban —, nagy dolog az, ha valaki egy kan szájába teheti az öklét?

— Hűűűűű!... — szörnyed el a gazda. — Az rettenetesen nagy dolog — folytatja kisvártatva, nagyokat nyelve, reményét veszve. Szeme fátyolos.

— Sokat ittál apus — karol bele gyengéden a felesége.

— Hát maguk nem tudták?

— Így van ez apus — szól fejét ingatva, borúsán az asszony.
 — Te szemük láttára tűzbe rakod a kezed, ők meg nem tudják, mit is reszkírozol!

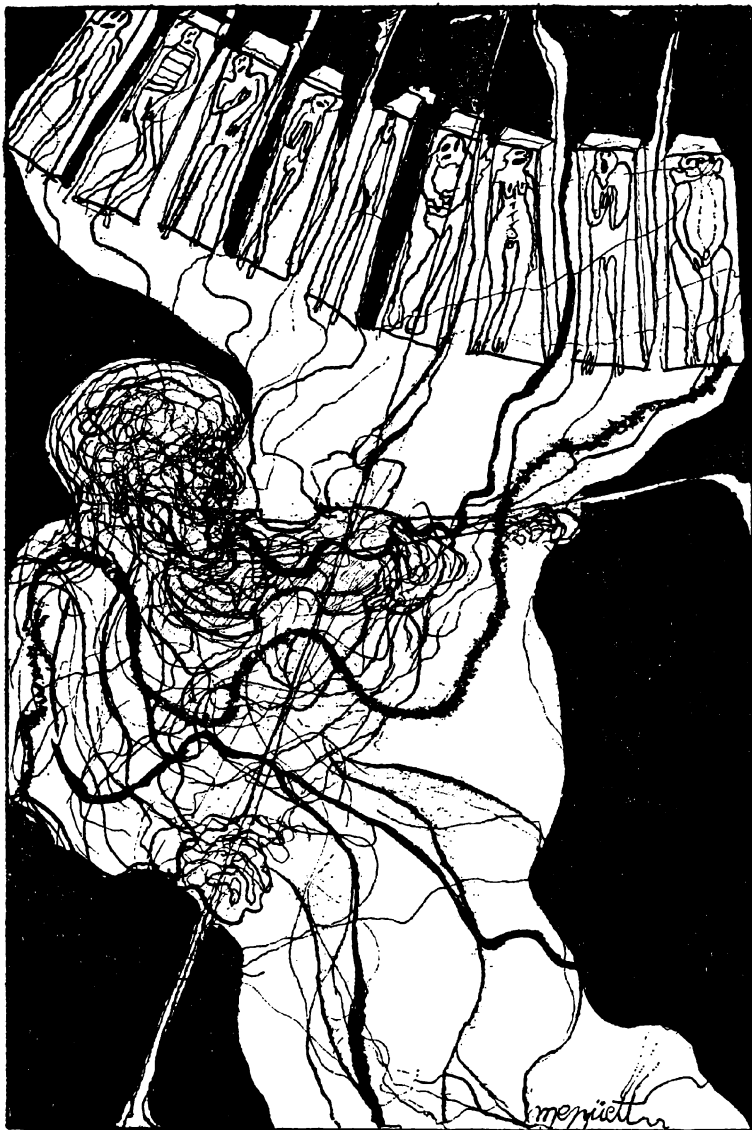
HIÁBA BUGYBORÉKOLTÁL

Ballagsz a se vége, se hossza sugárúton, és egy gyönyörű, fekete rádióra gondolsz, mely felváltaná azt a régit, ott a kredencen.

— Nincs annak semmi baja — mondogattad az asszonymak —, biztosan a központban nem stimmel valami.

— De hát mindenütt recseg — erőtlenedett el a feleséged, s akkor beláttad, neki van igaza. Hogy nem lehet mindegyik állomás egyidőben zavaros.

Amikor gyufaszálakkal pöckölted ki fényehagyott rádiótok csontszínű billentyűit, rövid időre meg is szűnt a recsegés, aztán

Maurits Ferenc szövegrajza

megpattant benne valami. Hiába tekertétek a kereső gombját, a a mutató nem moccant. Megállt egy idegen adóállomáson, hol feltűnően sokat szövegeltek.

— Egész nap süket vagyok — rágta a nyakadat a feleséged.

Akkor beszéltétek meg részletesen, hogy sztereo lesz.

Ballagsz a sugárúton, kisüt a nap, ragyognak az üvegajtók. Ha most be kéne térned az üvegajtók egyikén, bizonyára elpirulnál. Érzed, ebben a világosságban is tapogatóznod kellene, hogy ne nyúlj a kilincs, a fogantyú mellé. A tapogatózástól paprikavörösen, határozottságot színlelve nyitnál be.

Fejed az üvegen koppanna, mint egy dongó — akkor vennéd csak észre a feliratot: VUCI (HÜZD), amitől még jobban zavarba jönnél. Az egyenruhás portás mosolya csak tetéznéd zavarodat. Fel-felé haladva a lépcsőn nyugodnál meg kissé, tudván azt, ezután termék következnek jól öltözött, feltűnően komótos tisztviselőkkel, akik mindenhez hihetetlenül gondterhelt képet vágnak. Kifeszlett télikabátod láttán tán még tegeznének is, ami nem zavarna, mert te csak ámulnál azon, hogy *gurulós székeken lökdösi magát a generációd*. Néha körülményesen az egyik asztalhoz ballagnak, a a kancsóból vizet töltenek maguknak, és olyan nyugodtan isznak, toporgásunkat semmibe véve, hogy azon már fel sem lehet habo-rodni, csak ámuldozni lehet. Mint ahogy a bátyád gyereke is ámuldozott, ha nagy ritkán, spicces állapotban luftballont vittél neki, hogy azt mekkorára fel lehet fújni, melynek persze egy nagy durranás és szentségelés lett a vége.

Ballagsz a sugárúton, és az öreg, gyufaszálakkal kipöckölt rádióokra gondolsz. Apádéktól kaptátok. El kellett volna mesélned a feleségednek, miért is ragaszkodtál annyira ahhoz a régi ládához.

Az ötvenes években te voltál az a kisfiú, aki állandóan egy rádióról álmodozott.

Ha előttek játszottak a gyerekek, a nyitott ablak függönye mögött énekeltél, hangodat mélyítve idegen nyelveken beszéltél, doboltál, bugyborékkoltál szobátokban, hadd higgyék, már nektek is van rádiótok.

És hiába áriáztál, hiába bugyborékkoltál, képzeletbeli rádiótok gombját csavargatva, a gyerekek nem figyeltek fel arra, amire akkor okvetlenül fel kellett volna figyelniük.

A rádiót apád hozta haza, biciklijének csomagtartóján.

Gyönyörű délután volt.

— Mindjárt bemelegszik! — mutatott az öreged a közepére, ahol titokzatos zöld fény gyulladt.

— Szól! — nyögted ki, és muzsikával lett tele a szoba. — Szól! — reszkettél legbelül, és tudtad, hogy nem kell többé énekelned, hangodat mélyítve bugyborékolnod.

Hát igen, az a zöld hunyorgás!

Legszebb estétek volt. Az asztalt körülülve hallgattátok a rádiót, nézésével nem tudtatok betelni.

Aztán eloltottátok a villanyt, és az ágyban is a rádiót hallgattátok. Varázsszeme zölden parázslott.

Abban a gyönyörű, zöld hunyorgásban aludtál el.

Gombjai közül ki kéne piszkálni a gyufaszálakat — bámulsz a magasban oszladozó kondenzcsíkra.

CINI-CINI MUZSIKA

Ünnep volt.

Mi patológusok akkoriban még benn laktunk a klinikán, s az ünnepek jóleső csendet, nyugalmat hoztak magukkal. Lefekvéshez készülődtünk éppen, amikor azon a késő éji órán muzsikaszó ütötte meg fülünket.

— Ki az isten lehet! — képedtünk el mindhárman, s keresni kezdtük a hang forrását.

A kihalt folyosókon kísértetiesen csikordultak lépteink: Mozart oly könnyű és derűs menüettje akkor fullasztó volt, és mázsányit nyomott.

A hullaház előtt gyökerezett földbe a lábunk. A menüett ugyanis, minden kétséget kizáróan, onnan jött. Ha valaki nem, hát mi nem féltünk a halottaktól, de akkor inunkba szállt a bátorságunk. Percekig álltunk egymásra meredve, majd miután összeszedtük magunkat, óvatosan benyitottunk.

Péter bácsi, a hullamosó ült a terem közepén.

A hullamosók rendszerint idősebb emberek, és valamennyien ragaszkodnak, szabad így mondanom: hivatásukhoz. Kivétel nélkül vicces, jópofa bácsikák, kik feszt beszélgetnek a halottakkal. Tegeznek, okítják őket, zsémbelnek rájuk.

Nos, Péter bácsi a terem közepén ült, a koporsókat mind körbe felállította (majd kibuktak belőlük a hullák), és önfeledten hegedült.

A halottaknak muzsikált teljes belefeledkezéssel.

Elgömbült jelvényedről — a felállított koporsókra nyilván az emlékeztetett — jutott eszembe mindez.

Hogy milyen súlyos és fullasztó lehet egy légiesen könnyed, felettébb derűs menüett . . .